

YURT DIŞI DİL OKULU EĞİTİM HİZMET DANIŞMANLIĞI SÖZLEŞMESİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ

*Legal Nature of Overseas Language School Education
Service Consultancy Agreement*

Selin SERT SÜTÇÜ*

Özet

Günümüzde çalışma hayatında veya gündelik hayatta tek bir dilin yeterli olmaması, insanları yeni diller öğrenmek için heveslendirmiştir. İnsanların yeni yerler görme, yeni kültürleri tanıma arzusu insanları yeni bir dil öğrenmek için farklı yöntemler uygulamaya sevk etmiştir. Bir dili öğrenmenin en kolay yolu, o dilin konuşulduğu ülkede yaşayarak, o dili gündelik hayatta kullanarak öğrenmektir. Bu sebeple insanlar yeni bir dil öğrenebilmek için o yabancı dilin en çok konuşulduğu ya da o yabancı dilin en rahat öğrenilebileceği ülkelere seyahat etmek için güvenli yollar ve o ülkelere gidebilmek için gerekli prosedürlerin ne olduğunu araştırmışlar ancak bazı zamanlarda sağlıklı bilgilere ulaşamamışlardır. Bir dilin konuşulduğu ülkeye gidebilmek için o ülke vize istiyorsa vize alınması, kişinin orada kalabilmesi için bir yer tahsis edilmesi ve dil okullarının eğitim kalitesinin tespit edilmesi önemlidir. İnsanlar yabancı dil öğrenmek için o dilin konuşulduğu ülkelere gidebilmek amacıyla çeşitli çareler aramışlar, bu çarelerin sonucu olarak da yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı sözleşmeleri ortaya çıkmıştır. Çalışmamızın amacı; bu sözleşmelerin hukuki niteliğini ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Yurt dışı dil okulu, eğitim sözleşmesi, danışmanlık hizmeti, hukuki niteliğin tespiti.

Abstract

Today, the fact that a single language is not enough in business life or daily life has motivated people to learn new languages. People's desire to see new places and get to know new cultures has led people to apply different methods to learn a new language. The easiest way to learn a language is to learn it by living in the country where that language is spoken and using that language in daily life. For this reason, people have researched the safe ways to travel to the countries where that foreign language is spoken the most or where that foreign language can be learned most easily, and the necessary procedures to go to those countries, but sometimes they have not been able to access reliable information. If a country requires a visa to go to a country where a language is spoken, it is important to obtain a visa, to allocate a place for the person to stay there, and to determine the quality of education in language schools. People have sought various solutions to go to countries where that language is spoken to learn a foreign language, and as a result of these solutions, overseas language school education service consultancy contracts have emerged. The purpose of our study is to reveal the legal nature of these contracts.

Keywords: Foreign language school, education contract, consultancy service, determination of legal qualification.

➤ Bu makale Etik Kurul iznine tabi değildir/This article is not subject to Ethics Committee permission.

➤ Makale Geliş Tarihi/Article Received Date: 01.11.2024

➤ Yayın Kurulu Kabul Tarihi/Editorial Board Acceptance Date: 08.01.2025

* Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi, selinsert@akdeniz.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-7483-6394>.

GİRİŞ

Yabancı dilleri yurt dışında öğrenme ve bu amaçla yapılan sözleşmeler hem giden ülkenin kültürünün tanınması hem de yabancı dille daha çok pratik yapılması bakımından çok popüler hale gelen sözleşmeler arasında yer almaktadır. Dilin yurt dışında öğrenilmesi, kültür etkileşimini de sağladığından dilin o ülkede yerel olarak nasıl kullanıldığı, farklı terimlerin dil kullanırken tercih edilip edilmediği, en önemlisi de yaşarken öğrenme imkânı sağladığından tercih edilmektedir. yurt dışı dil okulları öğrencilere çeşitli kültür programları, kalacak yer gibi farklı konularda da destek oldukları için eğitim almak isteyen kişi açısından büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Çalışmamızda, yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı sözleşmelerinin tanımı, tarafları incelenerek sözleşmenin hukuki niteliği tespit edilmeye çalışılacaktır.

I. GENEL OLARAK

İş arama, iş bulma veya çalışılan işte daha ön planda olma, değişik kültürlerle tanışma ve kültürleri tanıma ya da yurt dışında yaşama isteği gibi birçok neden insanları dil öğrenmeye sevk etmiştir. Yabancı dil öğrenmek, farklı toplumlardaki insanları anlamının ve iletişim kurmanın en etkili yoludur. Farklı sebeplerle de olsa, insanların yabancı dil öğrenmek istemesi ancak hiç dil bilmeden yurt dışına çıkma korkusu, gidilecek ülkenin vize istemesi, kalacak yer sorunu hatta ilk yurt dışına çıkıldığında adres sorma, marketten alışveriş yapma dahil birçok husus insanlar için sorun olmuş, bu sorunun çözülmesi için de bir yol olarak; yurt dışı dil eğitimi danışmanlık hizmeti veren kuruluşlar açılmıştır¹. Söz konusu kuruluşlar, yurt dışında yabancı dil eğitimi almak isteyenlere, kalacak yer, yabancı dil kursu, havalimanında karşılama, gidilen ülkenin veya şehrin kültürünün tanıtılması gibi birden çok hususu içeren farklı alternatifler sunmaktadır. yurt dışında eğitim almak isteyenler, bu kuruluşlara giderek, talepleri doğrultusunda sözleşmeler hazırlanmasını talep etmekte, söz konusu taleplere uygun sözleşmeler hazırlanmaktadır. Sözleşmede belirlenen taleplere uygun olarak, eğitim hizmet danışmanlığı alan kişiden bedel tahsis edilmektedir.

Yurtdışına gitme, yeni yerler görme, yeni kültürler tanıma, devamında o kültürü öğrenmenin en iyi yolu olan o dili konuşma veya yaşadığı ülkede daha fazla iletişim kurmak amacıyla yeni diller öğrenme arzusu bu konuda insanlarda merak uyandırmış ve bu düşünceyle insanlar araştırmalar yapmaya başlamıştır. Araştırmalarda farklı ülkelerdeki bilgi alma yollarının da o ülkenin yabancı dilinde olması

¹ Süheyla Balkar, 'Yurt Dışı Eğitim Danışmanlığı Sözleşmelerinden Doğan Uyuşmazlıklarda Uygulanacak Hukukun ve Yetkili Mahkemenin Taraf İradesiyle Belirlenmesine Yönelik Bazı Tespitler' (2022) 17 (210) Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 939; Josep Maria Bech Serrat, 'Consumer Travel Law' in EU Consumer and Travel Law (ed. Christian Twigg- Flesner) (Elgar Online 2016) 361; Maria Goretti Sanches Lima, Traveller Vulnerability in The Context Of Travel and Tourism Contracts A Comprasion Of Brazilian and EU Law (Springer 2018) 31.

insanları bu konuda farklı çareler aramaya yönlendirmiştir. yurt dışında yaşamın en önemli koşullarından birisi, iletişimi sağlamak adına dil öğrenmek olduğundan ve aynı zamanda en güzel öğrenme yollarından birisinin yaşayarak öğrenme olması sebebiyle insanlar bu konularda daha güvenilir bilgiler alabilecekleri kişilere başvurma ihtiyacı hissetmiştir. Bu ihtiyacın sonucunda da hem daha sağlıklı bilgiler almak hem de doğru ve güvenilir bilgiye ulaşmak adına yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı kavramı ortaya çıkmıştır².

II. SÖZLEŞMENİN TANIMI

Yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı sözleşmesi, öğretilde ve uygulamada tanımlanmamıştır. Sözleşmenin temelinde, bir kişinin yurt dışında dil eğitimi almak için başvuru usullerini öğrenmek istemesi, dil eğitimi almanın şartlarını tespit etmesi ve daha sonra öğrendiği dil ile gideceği ülkede yaşama, iş bulma veya hangi amaçla yurt dışında bulunacak ise o amacın gerçekleştirilme sebebinin danışmanlık verenle paylaşması ve bunun karşılığında ücret ödemesi bulunmaktadır.

Yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı sözleşmesi; yurt dışı dil okulları ile bağlantı içerisinde olan ve kendilerine danışmanlık hizmeti almak için başvuran kişilere bu hususta gidilebilecek ülke, kalma yeri, dil kursu, çalışma izni, vize başvurusu, gidilecek olan ülkenin yaşam koşulları gibi konularda bilgi verme, danışmanlık yapma, kalacak yerin ayarlanması, vize alınması gibi hususlar karşılığında bedel talep eden kuruluşlarla yapılan sözleşmedir. Sözleşmede yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı hizmeti alınması bakımından verilecek hizmetler danışanın talepleriyle çeşitlenmekte iken, danışanın seçtiği hizmetlere karşılık bedel ödeme borcu altına girmektedir. Danışanın sözleşmedeki talepleri, eğitim danışmanlığı hizmeti veren kuruluşlara ödeyeceği bedeli belirlemektedir.

III. SÖZLEŞME TARAFLARI

A. GENEL OLARAK

Yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı sözleşmelerinde; sözleşmenin taraflarından birisi danışan diğer tarafı ise danışmanlık hizmeti veren danışmandır. Yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı, sözleşmeden yararlanacak olan danışanın sözleşmenin diğer tarafı olan danışmandan birden çok hizmeti talep etmesi, bu taleplerin yerine getirilmesi aşamasında yurtdışındaki dil okuluyla bağlantı kurulması ve danışan yurt dışında dil okuluna gittiğinde de sözleşme yaptığı danışmanın danışana hizmet vermeye devam etmesi sebebiyle uzun süreli bir sözleşme olarak karşımıza çıkmaktadır. Danışman, danışana bu hizmetleri sunarken yurt dışında bağlantılı olduğu, aracılık faaliyetlerini üstlendiği kuruluşların farklı olması halinde sözleşmenin tarafı danışman dışında yurtdışındaki kuruluşlar da olabileceğinden sözleşmede bazen ikiden çok taraf olabilmektedir.

² Balkar (n 1) 939; Serrat (n 1) 363; Lima (n 1) 37.

B. DANIŞMAN

Danışman, Türk Dil Kurumu sözlüğünde, “kurum ve kuruluşlarda danışmanlık yapmak üzere görevlendirilen, alanında uzman kimse; müşavir” olarak tanımlanmıştır.

Yurt dışı dil okulu eğitim danışmanlığı hizmetini veren danışmanlar da danışana dil okullarıyla ilgili danışmanlık hizmeti sunması karşılığında ücret talep eden satıcı veya sağlayıcılar olarak nitelendirilebilecektir. Kanun koyucu 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu kapsamında satıcıyı açıkça tanımlamamıştır. Satıcı kavramı TBK m. 207 vd. düzenlenen satış sözleşmesinde açıkça tanımlanmamışsa da madenin ifadesinden satıcı “bir malın mülkiyetini alıcıya devretmeyi taahhüt eden kişi” olarak tanımlanabilecektir. Aynı şekilde 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu kapsamında da satıcı tanımına yer verilmemiştir. Satıcı, 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kapsamında tanımlanmıştır. Söz konusu Kanunun m. 3/i hükmünde satıcı; “Kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla tüketiciye mal sunan ya da mal sunanın adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişi” olarak tanımlanmıştır³.

Kanun koyucu 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu kapsamında sağlayıcı kavramına yer vermemiştir. TBK m. 207 vd. düzenlenen satış sözleşmesinde sadece “satıcı” ve “mal” kavramlarına yer verilmiştir. Aynı şekilde 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu kapsamında da sağlayıcı tanımına yer verilmemiştir. Sağlayıcı TKHK m. 3/i hükmünde; “Kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla tüketiciye hizmet sunan ya da hizmet sunanın adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiyi” ifade etmektedir. Yurt dışı dil okulu eğitim danışmanlığı hizmet sözleşmelerinde danışana sadece yurt dışı dil okulu programı ya da tek bir hizmet sunulmamakta aynı zamanda danışanın tercih yapması için dil okulları veya ülkeler arasında seçim yapmasını kolaylaştıracak alternatifler de sunulmaktadır. Bu sebeple danışmanın danışana hizmet sunması söz konusu olduğundan sağlayıcı olarak nitelendirilmesi daha doğru olacaktır.

Yurt dışı dil okullarıyla bağlantılı olarak çalışan danışmanlar; yurt dışı dil okulunun temsilcisi, bizzat kendisi veya irtibat bürosu şeklinde faaliyet gösterebilecektir. yurt dışı dil okulu, eğitim danışmanlığı sözleşmelerinde danışmanın çoğunlukla acente şeklinde faaliyet göstermesi, bu sözleşmelerin ticari bir sözleşme olduğunu düşündürse de danışanın bu sözleşmedeki sıfatının da belirlenmesi gerekmektedir. Work and Travel hizmeti veren bir danışmanla danışan arasındaki uyumsuzluğa

³ Şebnem Akipek, ‘Tanımlar’ in Hakan Tokbaş and Özlem Tüzüner (eds) *Milli Şerh* (Aristo Yayınevi 2016) 54; Mustafa Alper Gümüş, *6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi* (Vedat Kitapçılık 2014) 29; Yılmaz Arslan, *Tüketici Hukuku Dersleri* (9. Bası Ekin Kitabevi 2022) 11; Sezer Çabri, *6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi* (Adalet Yayınevi 2016) 44; Murat Aydoğdu ve Nalan Tuncer, *Tüketici Hukuku Özet Kitap* (Adalet Yayınevi 2023) 27; Çağlar Özel, *Tüketicinin Korunması Hukuku* (8.Bası Seçkin Yayıncılık 2023) 38; İlhan Kara, *Tüketici Hukuku* (3. Bası Yetkin Yayıncılık 2023) 167; Serrat (n 1) 367; Lima (n 1) 37.

genel hükümlerin uygulanması gerektiği⁴ bir yargı kararında ifade edilmiştir. Kanaatimizce danışanın ticari bir faaliyet amacının olmaması, danışmanın ise sağlayıcı sıfatıyla hareket etmesi sebebiyle danışman ile danışan arasında çıkabilecek uyuşmazlıklar⁵ ticari iş olarak nitelendirilmemelidir⁶. Danışman ile danışan arasındaki uyuşmazlıklar bakımından öncelikle ticaret hukukunun uygulama alanı, konusunun ve kapsamının belirlenmesi gerekmektedir. TTK'nin uygulanmasında esas olarak kanun koyucu "ticarî işletme" kavramı benimsenmiştir. Kanun koyucu TTK'de bu kavramla yetinilmeyerek, ticarî iş kavramına da yer vermiştir. Bir işin ticarî iş olarak nitelendirilmesi, ticaret hukukunun uygulama alanının sınırlarının tespit edilebilmesi açısından önemlidir. Ticarî iş, TTK'de m. 3 hükmünde ve m. 19 hükümlerinde düzenlenmiştir. TTK m.3 hükmünde, ticarî işin tanımının verilmesi yerine, bir işin hangi durumlarda ticarî iş olarak kabul edileceği ifade edilmiştir. TTK m. 19 hükmünde, tacir olmanın hükümleri başlığı altında, ticarî iş karinesinden bahsedilmiştir. Hukukî anlamda ticarî iş, sadece kazanç sağlamaya yönelik

⁴ "...Work And Travel'in USA kültürel değişim programı yazmış ise de, sözleşmenin 3.4. Maddesinde "Amerika'daki sponsor tarafından bir kereye mahsus olmak üzere is yerleştirmesini, DS 2019 formunun katılımcı adına düzenlenmiş olarak gönderilmesini ve sağlık sigortasının yapılmasını ve aracı tarafından ise katılımcıya programın anlatılmasını, Amerika da yaşayan ve program kuralları konusunda girmeden önce bilgilendirilmesini, katılımcının aracıya sağladığı belgelerin ve ödemelerin sponsor kuruma ulaştırılmasını, J1 vize başvurusunda vize randevularının alınmasını ve vize danışmanlık hizmetinin verilmesini ve sponsor sağlık ve kaza sigortası ile ilgili bilgi ve belgelerin katılımcıya iletilmesini ve sponsor kurumun vereceği oryantasyon toplantı bilgilerini iletilmesini ve katılımcı Amerika da iken gerekli durumlarda yönlendirme yapılmasını, katılımcıya dönüşte vergi iadesi başvurusu için yardımcı olunmasını kapsar, şeklinde belirtilmekle, danışmanlık hizmeti yanında asıl olarak is anlaşması yapıldığı diğer hizmetlerin ise yerleştirme hizmetlerinin yan unsurları olduğu dolayısıyla uyuşmazlığın genel hükümlere göre çözülmesi gerektiği, her iki tarafında tüketici sıfatının olmadığı,..." Antalya 4. Tüketici Mahkemesi 24.02.2021 T., 2021/27 E., 2021/74 K. www.uyap.gov.tr, E.T.: 20.10.2024. Söz konusu kararda mahkeme, yurt dışı eğitim danışmanlığı hizmeti sağlayan danışmanın danışmanlık hizmeti yanında esas olarak iş anlaşması yapılması sebebiyle bu sözleşmenin tarafların tüketici sıfatına sahip olmaması gerekçesiyle genel mahkemelerde görülmesi gerektiğine karar vermiştir. Tüketici, TKHK kapsamında ticarî ve mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişi olarak tanımlandığından, danışanın bu sözleşmede mesleki bir amaçla hareket ettiği açıkça sözleşmede anlaşıldığından uyuşmazlık tüketici uyuşmazlığı olarak nitelendirilmemelidir.

⁵ "...Davacı, davalı borçlu ile aralarında akdedilen "Work and Travel Hizmet Sözleşmesi" gereğince davalının yurt dışına gönderilmesi hususunda anlaşıldığını, davalının sözleşme gereği ödemesi gereken bedeli ödememesi nedeni ile hakkında başlatılan takibe yapılan itirazın iptali ile icra inkâr tazminatına karar verilmesini talep ve dava etmiştir. Söz konusu uyuşmazlık taraflardan birinin tüketici, diğer tarafın ise satıcı sağlayıcı olması sebebiyle tüketici uyuşmazlığı olarak nitelendirilmelidir..."", Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, 28.10.2013 T., 2013/13089 E., 2013/26163 K., www.karararama.yargitay.gov.tr, E.T.: 26.09.2024.

⁶ Antalya Muratpaşa Tüketici Hakem Heyeti 086820200005544 Karar Numaralı ve 21.12.2020 tarihli kararında; tüketicinin Work and Travel programı kapsamında ABD yaz okuluna gitmek için danışmanlık şirketine ön kayıt ücreti ödediği, COVID 19 sebebiyle söz konusu programa katılamadığı ve bu sebeple danışmana ödediği ön kayıt ücretini talep ettiği uyuşmazlıkta hakem heyeti danışanın mesleki veya ticari amaçla hareket etmediğini, bu sebeple tüketici sıfatına sahip olduğunu, uyuşmazlığın tüketici uyuşmazlığı olarak nitelendirilmesi gerektiğini ifade ederek danışan tüketicinin ödediği bedelin iadesine karar vermiştir. www.muratpasa.gov.tr, E.T.: 06.10.2024.

faaliyetlerinden daha kapsamlı bir durumu ifade etmektedir. TTK'de “*ticarî iş*” ifadesinin geçtiği yerlerde, günlük hayattaki anlamıyla mı yoksa hukukî anlamıyla mı kullanıldığının tespit edilebilmesi için, hükmün yorumlanması gerekmektedir. Örneğin; kanun koyucu kazanç sağlama hususunu vurguluyorsa “*ticarî iş*” ifadesinin, günlük hayattaki anlamıyla kullanıldığı kabul edilmelidir. TTK sisteminde, ticari iş sayılan hususlardan doğan tüm uyuşmazlıklarla ilgili olarak açılan davalar değil, yalnız niteliği ve konusu itibarıyla hâkimin özel uzmanlığına ihtiyaç duyulan davaların “*ticari dava*” olarak nitelendirilmesi ve ticaret mahkemelerinde görülmesi prensibinden hareket edilmiştir. Bu sebeplerle, yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı sözleşmelerinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda ticari iş ve bu sebeple de ticari bir dava olmadığı düşünülmektedir.

C. DANIŞAN

Yurt dışı dil okulu eğitim danışmanlığı hizmetinden yararlanacak olan, danışandır. Danışan; danışmanlık hizmetinden çoğunlukla ticari veya mesleki bir amaçla yararlanmadığı için tüketici olarak nitelendirilmelidir. Ancak bir şirketin çalışanları adına veya bir kolejin öğrencileri adına yurt dışı dil okulu eğitim danışmanlığı hizmetinden yararlanmak istemesi halinde bu durumda danışan şirket olacağı için ticari iş kapsamında değerlendirilebilecektir⁸. Danışanların bu istisnalar dışında dil okulu eğitim danışmanlığı hizmetinden kendileri için yararlandığı, herhangi bir ticari amaçları olmadığı değerlendirildiğinde, tüketici olarak kabul edilmeleri daha doğru görünmektedir. Tüketici, 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun m. 3/k hükmünde; “*ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişi*” olarak tanımlanmıştır⁹. yurt dışı dil okulu eğitim danışmanlığı hizmet

⁷ Ticari işin tespit edilmesi bakımından öncelikle uyuşmazlık konusunun TTK kapsamında düzenlenip düzenlenmediğine bakılmalıdır. TTK hükümlerinde açık bir düzenleme yoksa ticari işletmeyi ilgilendiren işlem veya fiil olup olmadığına, ticari iş karanesi kapsamında değerlendirilip değerlendirilmeyeceğine, taraflardan birisi için ticari iş sayılan sözleşme olup olmadığına değerlendirilmesi gerekmektedir. Kürşat Göktürk, ‘Ticari İş Kavramı, Sınırlandırılması ve Faiz Meselesi’, (2015) 19 (2) Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 3 vd.; Mehmet Bahtiyar ve Levent Biçer, ‘Adi İş/ Ticari İş/Tüketici İşlemi Ayrımı ve Bu Ayrımın Önemi’, (2016) 22 (3) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 395 vd.

⁸ Bir şirketin çalışanları için dil okulu eğitim hizmeti alması genellikle ticari iş sayılmalıdır. Bu durum, Türk Ticaret Kanunu (TTK) ve Borçlar Kanunu çerçevesinde değerlendirildiğinde, TTK'nın m. 3 hükmüne göre, bir işin ticari iş sayılabilmesi için işletme faaliyetleriyle ilgili olması gerekmektedir. Şirketin çalışanları için dil eğitimi alması, şirketin kurumsal yapısını güçlendirmeye ve çalışanlarının yetkinliklerini artırmaya yönelik bir faaliyet olduğundan, şirketin ticari faaliyeti ile bağlantılı kabul edilmelidir. TTK'nın m. 19 hükmüne göre, bir tacirin yaptığı her iş, aksine bir düzenleme yoksa ticari iş olarak kabul edilmektedir. Şirket, tacir sıfatına sahip olduğu için, çalışanları adına dil eğitimi hizmeti almak da bu karine kapsamında ticari iş sayılmalıdır. Eğer bu hizmet, şirketin çalışanlarının dil becerilerini geliştirerek şirketin rekabet gücünü artırmak, müşteri ilişkilerini güçlendirmek ya da iş süreçlerini iyileştirmek gibi amaçlarla alınıyorsa, bu hizmet şirketin ticari faaliyetinin bir parçası haline gelmektedir.

⁹ Akipek (n 3) 55; Gümüş (n 3) 30; Arslan (n 3) 31; Çabri (n 3) 51; Aydoğdu ve Kahveci (n 3) 40; Özel (n 3) 38; Kara (n 3) 67; Balkar (n 1) 940; Serrat (n 1) 363; Lima (n 1) 39.

sözleşmelerinde ise tüketici kavramının geniş şekilde düşünülmesi adeta bir zorunluluktur. Bu hizmetten yararlanacak olan tek bir gerçek kişi olabileceği gibi, ticari veya mesleki amaçla hareket etmeyen tüzel kişi de olabilecektir. Örneğin; dernek üyelerinin tamamının bir danışmandan yurt dışı dil okulu eğitim danışmanlığı hizmeti almak için danışman başvurması halinde danışman sözleşmeyi tek tek her bir dernek üyesi yapabileceği gibi, bütün dernek üyeleri adına bu hizmeti satın alan dernek de olabilecektir. Aynı şekilde lisans eğitimi almak isteyen çocuğu için bu hizmetten yararlanmak isteyen anne- baba örneğinde, anne ve baba danışmanlık hizmeti bedelini ödeyen taraf olmasına rağmen danışmanlık hizmetinden yararlanacak olan, anne ve babanın çocuğu olacaktır. Bu sebeple yurt dışı dil okulu eğitim danışmanlığı sözleşmelerinde, danışmanla birlikte sözleşme tarafı olarak sözleşmeden yararlanan danışan tüketicinin olduğunu kabul etmek daha doğru olacaktır.

Bir sözleşmenin tüketici sözleşmesi olarak nitelendirilmesi için, sözleşme taraflarının tüketici ve satıcı ya da sağlayıcı olması zorunludur. Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun, kanunun uygulanabilmesi açısından bu zorunluluğu öngörmüştür. Dolayısıyla, yurt dışı dil okulu eğitim danışmanlığı hizmetinden yararlanan tüketici ise tüketicinin sözleşme yaptığı danışmanın ticari bir faaliyeti olması bu sözleşmeye tüketici hukukuna ilişkin düzenlemelerin uygulanmasını engellemeyecektir.

IV. SÖZLEŞMENİN HUKUKİ NİTELİĞİ

A. GENEL OLARAK

Yurt dışı eğitim hizmet danışmanlığı sözleşmelerinde, danışan tüketicinin talepleri ve bütçesi doğrultusunda yabancı dil kursu bulma, talebe bağlı olarak barınma yeri ve gidilecek olan ülkenin vize istemesi durumunda tüketicinin talebi varsa danışman danışan tüketicisiye bu konularda danışmanlık hizmeti vermektedir. Aile yanı barınma, yurt tipi barınma, ev kiralama gibi farklı talepler farklı sözleşme içeriklerinin oluşumuna da zemin hazırlamaktadır. Dil okuluna danışan tüketicinin katılım sağlamayı istemesinin nedeni; yabancı bir ülkede o ülkenin kültürünü yaşayarak öğrenmesi ve böylece daha akılda kalıcı bir eğitim almayı planlamasıdır. Dil pratiği yapma fırsatının daha fazla olması da danışan tüketicisiyi bu sözleşme yapmaya sevk etmektedir.

Danışan tüketici; danışmandan öncelikle vize talebinde bulunabilecek ya da danışan tüketici vize başvurusunu kendisinin yapacağını beyan ederek bu hizmetten yararlanmayı talep etmeyebilecektir.

Danışan tüketici; danışmana gitmeden hangi ülkede dil eğitimi alacağı konusunda bilgi sahibi olabileceği gibi, farklı alternatiflere danışan tüketicinin açık olması da mümkündür. Örneğin; danışan tüketici İngilizce öğrenmek istediğini ama hangi ülkelerde daha iyi eğitim alabileceği konusunda fikir sahibi olmadığını söyleyerek danışmanlık hizmeti talep edebileceği gibi, danışan tüketicinin aynı örnekte İngilizce öğrenmek için İngiltere'ye gideceğini söyleyip, sadece o ülkedeki dil okulları hakkında bilgi almayı istemesi mümkündür. Hatta danışan tüketicinin tercihlerini

daha da daraltarak, İngiltere Londra’da olan dil okullarından dil eğitimi almak istemesi de mümkündür. Danışan tüketici tercihleri danışmanın vereceği hizmetin niteliğini belirleyecektir.

Dil okullarıyla ilgili diğer bir mesele, barınmadır. Danışan tüketici; kalacağı yerdeki kişi sayısı, kalma yerinin kursa uzaklığı, kalınacak yerin niteliği- yurt, ev gibi- tercihlerini belirterek bu hususta danışmanın kendisini yönlendirmesini talep edebilecektir.

Danışan tüketicinin diğer bir önemli sorunu da dil kursu için yabancı ülkeye gittiğinde dil kursunun verdiği hizmetlerden memnun olmaması veya danışan tüketicinin kursla ilgili farklı taleplerinin olması halinde, söz konusu taleplerle ilgili muhatap bulmadır. Yani danışan tüketici, karşılaştığı sorunlar karşısında iletişim kurabileceği bir danışmanlık hizmetine ihtiyaç duymaktadır.

Danışan tüketicinin yurt dışına gittikten sonra sağlık hizmetinden yararlanmak istemesi de mümkündür. Sağlık sigortası yapılması, mevcut sağlık sigortaları arasından seçim yapma gibi hizmetler de danışan tüketicinin talepleri arasında olabilecektir.

Danışman ile danışan tüketici arasında yurt dışı dil okulu eğitimi konusunda hizmet verilebilmesi, bu konuda danışmanlık yapılabilmesi için danışman ile danışmanın anlaşması gerekmektedir. Dolayısıyla danışan tüketicinin danışmandan yurt dışı dil okulu eğitimi danışmanlığı hizmeti alması uygulamada genellikle tarafların arasında anlaşması ve sonrasında sözleşme yapmasıyla gerçekleşmektedir. Bu sözleşmenin hukuki niteliği ise sözleşmenin unsurlarına göre ayrıca tespit edilmeye çalışılacaktır.

B. TİPE BAĞLILIK YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRME

Sözleşme ve sözleşme türleri genel olarak TBK özel hükümler kısmında düzenlenmiş olup, aynı zamanda farklı özel kanunlarda da çeşitli sözleşme tiplerinin düzenlendiği görülmektedir. Bir sözleşmenin TBK veya farklı bir kanunda yer alması sözleşme taraflarının belirli bir konuda sözleşme yapamayacakları anlamına gelmemektedir. Aksine, sözleşme tarafları serbest iradeleriyle ve sözleşme özgürlüğü ilkesi gereğince, TBK m. 27 hükmüyle TMK m. 2 hükmündeki sınırlamalara bağlı kalmak kaydıyla diledikleri gibi sözleşme yapma imkanına sahiptir¹⁰. Herhangi bir kanunda düzenlenmiş sözleşmeler, isimli (tipik) sözleşme, herhangi bir kanunda düzenlenmeyen sözleşme ise isimsiz (atipik) sözleşme olarak nitelendirilmektedir. Yani, bir sözleşmenin isimli sözleşme olarak nitelendirilmesi için sadece ismen herhangi bir kanunda yer alması yeterli değil aynı zamanda unsurlarının, diğer özelliklerinin de düzenlenmiş olması gerekmektedir¹¹.

¹⁰ Fikret Eren, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (29. Bası Legem Yayıncılık 2024) 206-207; Rona Serozan, *Borçlar Hukuku Özel Bölüm* (4. Bası On İki Levha Yayıncılık 2019) 62; Hüseyin Hatemi ve Emre Gökyayla, *Borçlar Hukuku Genel Bölüm* (5. Baskı Filiz Kitabevi 2022) 57; Kemal Oğuzman ve Turgut Öz, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (10. Bası Vedat Kitapçılık 2023) 24; Ahmet Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (28. Bası Turhan Kitabevi 2024) 73.

¹¹ Eren (n 10) 206; Serozan (n 10) 62; Oğuzman ve Öz (n 10) 24; Kılıçoğlu (n 10) 73.

Yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı sözleşmesi, herhangi bir kanunda düzenlenmediğinden- sadece ismen değil, unsurları, niteliği, asli edimler veya yan yükümlülükler yönünden de- isimsiz (atipik) sözleşme olarak nitelendirilmelidir.

C. İSİMSİZ SÖZLEŞME ÖZELLİKLERİ

Yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı sözleşmesinin isimsiz sözleşme olduğunun belirlenmesi, bu sözleşmenin sui generis, birleşik veya karma bir sözleşme olup olmadığının değerlendirilmesini zorunlu hale getirmektedir.

Sui generis sözleşme, kısmen veya tamamen, kanunda düzenlenmiş sözleşme tiplerinde bulunmayan unsurlardan meydana gelen sözleşmelere verilen isimdir. Bileşik sözleşmeler, birbirinden hukuken bağımsız ve farklı iki (veya daha çok) sözleşmenin, özüne zarar gelmeden (iktisadî) fonksiyon itibariyle birbirine bağlanmasıdır. Bileşik sözleşmelerde edimler, edim-karşı edim ilişkisi içinde bulunmaları sebebiyle, sözleşmelerin geçerliliği diğer sözleşmenin geçerliliğine bağlıdır. Karma sözleşme, kanunda düzenlenmiş isimli sözleşme tiplerinden iki veya daha fazlasının içerdiği unsurları, özellikle asli edimlerini, kanunun öngörmediği bir biçimde kısmen veya tamamen bir araya getirdikleri sözleşme türüdür¹².

Yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı sözleşmesinin isimsiz bir sözleşme olarak nitelendirilmesi, sözleşmeye uygulanacak hükümlerin belirlenmesi bakımından yeterli değildir.

Bir sözleşmede iki veya daha çok bağımsız sözleşmenin tarafların anlaşmalarıyla bu niteliklerini koruyarak, kanunun öngörmediği bir biçimde aynı sözleşme içinde varlık ve geçerlilikleri birbirine bağlı olacak şekilde bir araya gelmeleriyle oluşan sözleşmeye bileşik sözleşme denilmektedir¹³. Yurt dışı dil okulu eğitim danışmanlığı sözleşmelerinde iki veya daha fazla sözleşmenin varlık ve geçerliliklerini koruması için tarafların anlaşması ve yeni bir sözleşme meydana getirmesi söz konusu değildir. Dolayısıyla bu sözleşmenin bileşik sözleşme olmadığı sonucuna ulaşmamız mümkündür. Sözleşme, sui generis veya karma sözleşme olarak nitelendirilmelidir.

Karma sözleşme, kanunda düzenlenmiş isimli sözleşme tiplerinden iki veya daha fazlasının içerdiği unsurları, özellikle asli edimlerini, kanunun öngörmediği bir biçimde kısmen veya tamamen bir araya getirdikleri sözleşme türü olarak ifade edilmiştir. Karma sözleşmeler öğretilerde kanunda düzenlenmiş bulunan iki tipik sözleşmenin aslî edimlerinin kanunda öngörülme-yen bir biçimde taraflarca karşılıklı

¹² Fikret Eren, 'İsimsiz Sözleşmelerin Genel Teorisi' *Türk Borçlar Hukuku Açısından İsimsiz Sözleşmeler Sempozyumu* in İpek Yücel Aktürk (ed.) (Yetkin Kitabevi 2022) 13; Erden Kuntalp, *Karışık Muhtevalı Akit* (Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü 2013) 18; Saibe Oktay, 'İsimsiz Sözleşmelerin Geçerliliği, Yorumu ve Boşlukların Tamamlanması' (1996) 55 (1-2) İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası 264; Faruk Acar, 'İsimsiz ve Atipik Sözleşme Kavramları ve Sınıflandırması Açısından Yargıtay Uygulaması', *Türk Borçlar Hukuku Açısından İsimsiz Sözleşmeler Sempozyumu* in İpek Yücel Aktürk (ed.) (Yetkin Kitabevi 2022) 46.

¹³ Eren (n 9) 13; Oktay (n 9) 264; Acar (n 9) 46.

olarak yüklenilmesiyle meydana getirilen sözleşmeye, çift tipli karma sözleşme; sözleşme taraflarının birisinin, kanunda düzenlenmiş iki veya daha çok isimli sözleşmeye ait asli edimleri üstlenmesi, diğer tarafın para ödeme borcu altına girdiği karma sözleşmeye, bileşik karma sözleşme ve kanunda düzenlenmiş sözleşmelerin birbirine eklenmesi yoluyla oluşturulan karma sözleşmelere ise eklemli karma sözleşmeler denilmektedir¹⁴.

Sözleşme taraflarının kanunda düzenlenmiş sözleşmelerin unsurlarını içermeyen, bu unsurlar dışında kendilerinin öngördükleri yeni unsurları yeni bir sözleşme yaratmak amacıyla bir bütünlük içinde bir araya getirmek suretiyle oluşturdukları sözleşmelere sui generis sözleşmeler denilmektedir¹⁵.

Kanaatimizce; danışan tüketicinin sadece bedel ödemesi, danışılanın ise tüketiciye hizmet sunması, bazen danışan tüketicinin temsilcisi gibi hareket etmesi ve danışanın tüketici adına dil okullarıyla bağlantı kurması gibi hususlar sözleşmeyi vekalet sözleşmesine, ev kiralama gibi durumlarda da kira sözleşmesinin unsurları yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı sözleşmelerinde yer aldığından sözleşme birleşik karma sözleşme olarak nitelendirilmesi uygun görünmektedir.

Ç. ÇERÇEVE SÖZLEŞME OLMASI

Yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı sözleşmesi, danışman tarafından tek bir danışan tüketici için değil, birden çok danışan tüketici açısından hazırlanan çerçeve sözleşme niteliğindedir. Genel işlem koşullarına bağlı olarak birden çok danışan tüketiciye uygulanması amacıyla hazırlanan, danışan tüketiciyle müzakere edilmemiş tek taraflı sözleşme şartları içerdiği için sözleşme de haksız şart düzenlemeleriyle de karşılaşılması mümkündür. Sözleşmenin, danışan tüketici ve danışmanın karşılıklı anlaşmaları sonucu şekillendiğini ifade etmiş olsak da danışmanlık yapacak olan danışman da önceden çerçeve sözleşme şeklinde hazırlanmış ve danışan tüketici tercihlerine göre tamamlanacak bir sözleşme mevcuttur. Danışan tüketicinin gidilecek ülke, ülkenin şartları, ücretin tespiti ve ödenmesi, vize veya dil okulunun aradığı özel şartların danışan tüketici tarafından tespit edilmesi sözleşmenin önceden tek taraflı olarak danışman tarafından hazırlanmasına engel teşkil etmemektedir. Bu sebeplerle sözleşmenin çerçeve sözleşme olarak kabul edilmesi gerekmektedir.

Yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı sözleşmesi; bir işin görülmesi esasına dayandığı için iş görme borcu doğuran bir sözleşmedir. İş görme borcu doğuran sözleşmeler; 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu kapsamında; eser sözleşmesi, hizmet sözleşmesi ve vekalet sözleşmesidir. yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı sözleşmesine baktığımızda, bu sözleşmenin tek başına eser, vekalet veya hizmet sözleşmesinin özelliklerini taşımadığı ancak bu sözleşmelerin bazı

¹⁴ Eren (n 9) 13; Oktay (n 9) 264; Acar (n 9) 46.

¹⁵ Eren (n 9) 13; Oktay (n 9) 264; Acar (n 9) 46.

unsurlarının da sözleşme unsurları içerisinde yer aldığı görülecektir. Sözleşmenin iş görme borcu doğuran sözleşmelere yaklaşan unsurlarının tespit edilmesi ve sözleşmenin hukuki niteliğinin belirlenmesini sağlayacaktır.

D. ESER SÖZLEŞMESİNİN UNSURLARINI TAŞIDIĞI GÖRÜŞÜ

Eser sözleşmesi, TBK m. 470 vd. hükümlerinde düzenlenmiştir. Eser sözleşmesinin en önemli özelliği; sözleşmede iş sahibi ile yüklenicinin bir eser meydana getirilmesi konusunda anlaşmasıdır. Eser sözleşmesinde yüklenici, üstlendiği edimleri iş sahibinin haklı menfaatlerini gözeterek, üstlendiği edimi sadakat ve özenle yerine getirmelidir. Eser sözleşmesi sonucunda bir eser meydana geldiği için, eserin meydana getirilmesinde kullanılacak olan malzemenin yüklenici tarafından temin edilmesi veya iş sahibi tarafından getirilmesi mümkündür. Eser sözleşmelerinde sözleşme bedeli; götürü bedel veya değere göre bedel şeklinde belirlenebilmektedir¹⁶.

Yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı sözleşmelerinde danışman, danışan tüketiciye sözleşme sonrasında bir eser meydana getirme sözü vermemektedir. Danışman eğitim hizmet danışmanlığını sadakat ve özenle yerine getirirken danışan tüketicinin haklı menfaatlerini gözetmek zorundadır. Sözleşmede ücreti belirleyen unsur danışan tüketicinin tercihleridir. Bu sözleşmede bir eserin meydana getirilmesinden çok bir hizmetin verilmesi unsuru daha ağır basmaktadır. Bu sebeple sözleşmenin eser sözleşmesi olarak nitelendirilebilmesi mümkün değildir.

Öğretide, yurt dışı dil okulu dışında yurt dışında eğitim danışmanlığı hizmeti alınması durumunda, danışmanın danışan tüketiciye burs almasını veya kabul almasını garanti ettiği durumlarda sözleşmenin eser sözleşmesi olarak nitelendirilebileceği ifade edilmiştir¹⁷. Kanaatimizce danışan tüketici eğitim hizmeti danışmanlığı hizmeti olsa bile danışmanın danışan tüketiciye eğitim kurumu tarafından burs verilmesi veya danışan tüketicinin kabul alması konusunda garanti verilmesi danışan tüketiciye o eğitimin tamamlanması konusunda bir sonuç garanti etmemesi sebebiyle eser sözleşmesi olarak nitelendirilmemelidir. Bursun alınması ya da alınmaması tamamen tüketicinin kendi çabasıyla mümkün olacaktır. Danışmanın garanti verdiği husus; garantiye elverişli değildir. Kanaatimizce yurt dışı dil okulu eğitim sözleşmeleri eser sözleşmesinin unsurlarını taşımamaktadır.

E. HİZMET SÖZLEŞMESİNİN UNSURLARINI TAŞIDIĞI GÖRÜŞÜ

Yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı sözleşmelerinde danışman tarafından danışan tüketiciye hizmet verilmesi sebebiyle, sözleşmenin hizmet sözleşmesine

¹⁶ Fikret Eren, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler* (7. Baskı, Yetkin Yayınları 2019) 591; Aydın Zevkiler ve Emre Gökyayla, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler* (16. Bası, Turhan Kitabevi 2016) 489; Mustafa Alper Gümüş, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler C.1* (3. Bası, Vedat Kitapçılık 2013) 381; Cevdet Yavuz, Faruk Acar ve Burak Özen, *Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler* (11. Baskı, Beta Yayıncılık 2022) 983.

¹⁷ Lima (n 1) 46; Serrat (n 1) 387.

yaklaşması düşünülebilecektir. Hizmet sözleşmesi, TBK m. 393 vd. hükümlerinde düzenlenmiştir. Hizmet sözleşmelerinde en önemli unsur; işçi ile işveren arasındaki bağımlılıktır¹⁸. Danışman ve danışan tüketici arasında bir bağımlılık ilişkisi yoktur. Danışan tüketici, danışmandan aldığı hizmeti taraflar arasındaki sözleşmeye uygun olarak feshetme hakkına sahiptir. Danışman ile danışan tüketici arasında işçi işveren arasındaki ilişkide olduğu gibi bir üst ilişkisi olmadığı gibi taraflar arasında sadakat, rekabet etmeme borcu gibi hizmet sözleşmesine özgü unsurlardan da bahsedilmesi mümkün olmayacaktır. Bu sebeple yurt dışı dil okulu eğitim danışmanlığı sözleşmelerinde danışman tarafından danışan tüketiciye bir hizmet verildiği düşünülse bile TBK m. 393 vd. hükümlerindeki hizmet sözleşmesine özgü unsurların bu sözleşmede olmadığı tespit edilebilecektir.

F. VEKALET SÖZLEŞMESİNİN UNSURLARINI TAŞIDIĞI GÖRÜŞÜ

Yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı sözleşmelerinin vekalet sözleşmesine diğer iş görme borcu doğuran sözleşmelere göre daha fazla yaklaştığı söylenebilecektir. TBK m. 502/2 hükmünde de “vekalet sözleşmesine ilişkin hükümlerin bu kanunda düzenlenmeyen diğer iş görme borcu doğuran sözleşmelere uygulanabileceği” hüküm altına alındığından, eser sözleşmesine benzemeyen yapısı itibarıyla hizmet sözleşmesi olarak değerlendirilemeyecek olan yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı sözleşmelerine sözleşmenin niteliği uygun düştüğü ölçüde vekalet sözleşmesi hükümlerinin uygulanması mümkün olmalıdır¹⁹.

Vekalet sözleşmelerinin özelliği; bu sözleşmelerin güven olgusuyla inşa edilmesi ve vekil ile vekalet veren arasındaki talimata bağlılık ve talimata uygun ifa unsurudur. Talimata bağlılık ve talimata uygun ifa unsuru; vekilin vekalet verenin onayı olmadan karar almasını engellemektedir. Danışan tüketicinin açık talimatları olsa bile danışan tüketicinin gitmeyi planladığı dil okulunun aradığı koşulların veya dil okulunun bulunduğu ülkenin aradığı vize şartlarını taşımayan tüketicinin talimata uygun ifa gerçekleştirilmesi düşüncesiyle danışman tarafından yerine getirilmesi mümkün olmayabilecektir. yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı sözleşmelerinde danışmanın yönlendirmesi, danışan tüketiciye farklı alternatifler sunması sözleşmenin ifa edilmesi hususunda belirleyici olacaktır. Danışman, sözleşmeyi bizzat ifa etmek zorunda değildir. Hatta dil okulu bizzat danışman, danışmanın temsilcisi, irtibat bürosu olarak ayrıca ve özellikle hizmeti bizzat ifa borcu altına girmedikçe, bu şekilde bir yükümlülüğü de bulunmamaktadır.

Kanımızca yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı sözleşmesinin vekalet sözleşmesi olarak nitelendirilmemesinin sebebi; sözleşme konusunun danışan tüketiciden kaynaklanan nedenlerle ya da başka sebeplerle danışmanın tüketici talepleriyle bağlı olmamasından kaynaklanmaktadır. Danışman, gerekli danışmanlık

¹⁸ Eren (n 7) 541; Zevkliiler ve Gökyayla (n 7) 449; Yavuz ve Acar ve Özen (n 7) 867.

¹⁹ Eren (n 7) 715; Zevkliiler ve Gökyayla (n 7) 632; Yavuz ve Acar ve Özen (n 7) 1153.

hizmetini verdikten sonra danışan tüketicinin dil öğrenmesini, yurt dışında yaşamasını, dil seviyesinin belirli bir aşamaya gelmesini danışan tüketiciye taahhüt etmemektedir. Ancak danışman, danışan tüketiciye, tüketicinin niteliklerine uygun dil okulu bulunması konusunda destek olma taahhüdünde bulunmaktadır. Danışan tüketicinin dil okulundan memnun olması ya da olmaması, yaşayacağı şehri sevmesi ya da sevmemesi, yaşayacağı şehrin hayat koşulları ve diğer zorluklar danışmanın garanti etmediği hususlardır. Ayrıca vekalet sözleşmesindeki bir işin bir başkası hesabına iş görmesi hususu da yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı sözleşmelerinde var olan unsurlardan birisi değildir. Bu sözleşmede danışman sadece danışan tüketiciye danışmanlık hizmeti vermektedir. Yoksa danışanın vekili gibi hareket etmemekte, danışan tüketici hesabına iş görmesi gibi bir durum söz konusu olmamaktadır. Ayrıca yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı sözleşmelerinde danışan kalacak yer ayarlama, gerektiğinde kira sözleşmesi yapılması, vize alınması, dil okullarına başvuru sürecinin yürütülmesi gibi danışanlara farklı alternatifler sunması sebebiyle de vekil gibi hareket etmek yerine bir hizmet sunduğu görülmektedir. Dolayısıyla bu sözleşmede danışanın tercihlerine ve taleplerine bağlı olarak sözleşmenin sadece vekalet sözleşmesi, hizmet sözleşmesi veya başka bir sözleşme olarak nitelendirilmesi mümkün değildir.

G. PAKET TUR SÖZLEŞMESİNİN UNSURLARINI TAŞIDIĞI GÖRÜŞÜ

Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun m. 51 hükmünde düzenlenen paket tur sözleşmelerinin de yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı sözleşmeleri kapsamında incelenmesi gerekmektedir. Kanun koyucu; paket tur sözleşmelerinin unsurlarını TKHK m. 51 hükmünde belirterek, sözleşmenin tanımına yer vermiştir. Paket tur sözleşmeleri, ulaştırma, konaklama, ulaştırma veya konaklama hizmetlerine bağlı olmayan başka turizm hizmetlerinin en az ikisinin birlikte, her şey dahil fiyatla satıldığı veya satımının vaat edildiği, hizmetin yirmi dört saatten uzun bir süreyi kapsadığı veya gecelik konaklamayı içeren sözleşmelerdir. Paket tur sözleşmeleri, TKHK dışında ayrıca Paket Tur Sözleşmeleri Yönetmeliği'nde de düzenlenmiştir²⁰.

Yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı sözleşmelerinde tüketiciye her zaman yirmi dört saatten uzun bir hizmet sunulması zorunluluğu yoktur. Tüketici, danışmandan danışmanlık hizmetini aldığı anda sözleşme kurulmuş ve danışan tüketici sözleşmeden yararlanmış olabilecektir. Üstelik bu sözleşmelerde gecelik konaklama da söz konusu olmamaktadır. Paket tur sözleşmesinin ana unsurları; ulaştırma ve konaklama veya konaklama hizmetine bağlı olmayan başka turizm hizmetlerinin en az ikisinin birlikte satıldığı veya satımının vaat edildiği sözleşme iken, danışan tüketici yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı sözleşmesinde ulaştırma ve

²⁰ Özel (n 3) 276; Kara (n 3) 987; Çabri (n 3) 826; Ömer Çınar, 'Paket Tur Sözleşmeleri' in Hakan Tokbaş and Özlem Tüzüner (eds) Milli Şerh (Aristo Yayınevi 2016) 838; Aydoğdu ve Tuncer (n 3) 574; Feyza Eren Sayın, *Paket Tur Sözleşmeleri* (On İki Levha Yayıncılık 2017) 10; Bahadır Demir, *6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanuna Göre Paket Tur Sözleşmeleri* (Yetkin Yayıncılık 2015) 17.

konaklama hizmetlerinden yararlanmak zorunda değildir²¹. Bu sözleşmenin esaslı unsuru; danışan tüketiciye danışmanlık hizmeti sunmak ve tüketicinin yurt dışı dil eğitimi alması konusundaki tercihini belirlemesine destek olmaktır. Danışan tüketicinin dil eğitimi almak için yurt dışına gitmesi, bir nevi turizm faaliyeti olarak görülse bile danışan tüketicinin tek amacı; turistik gezi yapmak değildir. Tüketici; gitmeyi planladığı dil okullarıyla ilgili aldığı danışmanlık hizmeti aldığı danışmandan karar verebilmek adına danışman yetkilisi ile yurt dışına çıksa, beraber hem turistik bir geziyle şehri tanıma, sonrasında konaklama ve ulaştırma hizmetlerinin de danışman tarafından yapılacağı kararlaştırılsa ve bu hizmet ya yirmi dört saatten uzun ya da en az bir gecelik konaklama içerse ancak bu durumda paket tur sözleşmesi olarak nitelendirilebileceği, bu durum dışında yurt dışı dil okulu eğitim danışmanlığı hizmetinin paket tur sözleşmesi olarak nitelendirilemeyeceği düşünülmektedir.

Ğ. ABONELİK SÖZLEŞMESİNİN UNSURLARINI TAŞIDIĞI GÖRÜŞÜ

Abonelik sözleşmesi; TKHK m. 52 hükmünde ve ayrıca Abonelik Sözleşmeleri Yönetmeliğinde düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemeye göre abonelik sözleşmesi; “tüketicinin belirli bir mal veya hizmeti düzenli veya sürekli aralıklarla edinmesini sağlayan sözleşme” olarak tanımlanmıştır. Abonelik sözleşmesinde sözleşmeden yararlanan abone yani tüketici; abonelik sözleşmesini belirli bir mal veya hizmetle ilgili düzenli ya da sürekli aralıklarla hizmet alma düşüncesiyle gerçekleştirmektedir²².

Yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı sözleşmelerinde ise; danışan tüketici, yurt dışı dil okulları konusunda birden çok defa danışmanlık hizmeti alsa bile bu durum bir abonelik şeklinde gerçekleşmemektedir. Danışan tüketicinin birden çok defa danışmanlık talebi sonrasında danışan tüketici tek bir bedel ödemektedir. Oysaki abonelik sözleşmelerinde tüketici abonelik hizmeti devam ettiği sürece satıcı/sağlayıcıya düzenli olarak ödeme yapmak durumundadır. Danışan tüketici örneğin, danışmandan İngilizce öğrenmek için yurt dışı dil okulu hizmeti danışmanlık hizmeti alsa aradan belirli bir süre geçtikten sonra aynı danışan tüketici Almanca dil eğitimi için danışmanlık hizmeti alsa dahi bu durum danışan tüketici ile danışman arasındaki sözleşmenin abonelik sözleşmesi olarak nitelendirilmesini sağlamayacaktır.

H. KANAATİMİZ

Danışman ile danışan tüketicinin akdettiği yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı sözleşmelerinde danışman, danışan tüketici taleplerine bağlı olarak, vize evraklarının hazırlanması, vize başvurusu, barınma ihtiyacının karşılanması

²¹ İnternet arama motorlarında görüntülenen birçok yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı sözleşmesinin hukuki olarak nitelendirilmesinde, sözleşmenin paket tur sözleşmesi olduğu yönünde ifadeler bulunmakla birlikte açıkladığımız nedenlerle bu sözleşmenin paket tur sözleşmesi olarak nitelendirilmesi mümkün değildir.

²² Çabri (n 3) 855; Ebru Ceylan, ‘Abonelik Sözleşmeleri’ in Hakan Tokbaş and Özlem Tüzüner (eds) Milli Şerh (Aristo Yayınevi 2016) 849; Yakup Bal, *Abonelik Sözleşmeleri* (Seçkin Yayıncılık 2020) 29.

ve danışan tüketici adına kira sözleşmesi yapılması ya da sözleşme yapılması konusunda danışmanlık, dil ve ülke seçimi, şehir seçimi gibi çok farklı konularda danışan tüketicinin seçimler yapmasını sağlayarak sözleşmede talep edilecek hizmetleri belirlemektedir.

Yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı sözleşmelerinin vekalet sözleşmesi, eser sözleşmesi, hizmet sözleşmesi, paket tur sözleşmesi ve abonelik sözleşmesine benzeyen yönlerinin olduğu ancak benzemeyen yönlerinin de olduğu tespit edildiğinden, sözleşmenin bileşik karma sözleşme olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kanaatimizce; yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı sözleşmelerinde; danışman tarafından danışan tüketiciye sunulan en önemli hizmet; danışmanlıktır. Danışmanlık dışında danışan tüketicinin talebi gereği; vize alımı, ev kiralama veya ev kiralama konusunda destek olunması, danışmanlık yapılması, dil okulu ve gidilecek ülkenin tespiti gibi birçok hususta farklı hizmetler sunulması mümkündür. Danışan tüketici için hatta danışan tüketici adına ev kiralama halinde, kira sözleşmesinin özelliklerinin bile sözleşme kapsamında yer alması mümkündür. Danışan tüketici taleplerine göre; vekalet sözleşmesi, hizmet sözleşmesi ve hatta kira sözleşmesinin özelliklerinin yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı sözleşmelerinde yer alması mümkündür. Danışan tüketici ise; danışana bedel ödemekle yükümlüdür.

Danışan tüketicinin sadece bedel ödemesi, danışılanın ise tüketiciye hizmet sunması, bazen danışan tüketicinin temsilcisi gibi hareket etmesi ve danışanın tüketici adına dil okullarıyla bağlantı kurması gibi hususlar sözleşmeyi vekalet sözleşmesine, ev kiralama gibi durumlarda da kira sözleşmesinin unsurları yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı sözleşmelerinde yer almaktadır. Yurt dışı dil okulu eğitim danışmanlığı sözleşmelerinde danışmanın yaptığı danışmanlık hizmeti, sadece yurt dışı dil okuluna başvuru yapmak, kayıt işlemlerini yürütmek, vize başvurusunu yapmak gibi hizmetlere odaklanmış ve danışan da sadece bunun için ücret ödeyecekse sözleşmenin vekalet sözleşmesi olarak nitelendirilmesi gerekmektedir. Ancak bu sözleşmelerde danışan hem danışmana bilgi vermek (hizmet edimi) hem başvuru süreçlerini yürütmek (vekalet) hem de konaklama (kira) veya uçak bileti alma gibi birden çok unsur yer aldığından sözleşmenin bileşik karma sözleşme olarak nitelendirilmesi daha uygun görünmektedir.

SONUÇ

Farklı sebepler ortaya çıkan yeni bir dil öğrenme arzusunun bir sonucu olarak en iyi eğitimin yurt dışında öğrenilmek istenilen dilin konuşulduğu ülkede öğrenileceği düşüncesiyle her gün birçok insan yurt dışı dil okullarıyla ilgili eğitim danışmanlığı hizmetlerinden yararlanmaktadır. Sözleşmede kendisine danışılan bir danışman yani danışmanlık hizmetini veren kuruluş, diğer tarafta ise danışan tüketici bulunmaktadır. Sözleşmede ilk dikkat çeken husus; danışan tüketici kavramının geniş değerlendirilmesi meselesidir. Sadece sözleşmenin tarafı olanın değil aynı zamanda

sözleşme bedelini ödeyenin de veya bedeli ödeyenin dışında bir başka kişinin sözleşmeden yararlanması durumunda sözleşmeden yararlananın da danışılan olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Sözleşme kapsamında danışılan ise; sözleşmenin bir tüketici sözleşmesi olması sebebiyle satıcı veya sağlayıcıdır. Satıcı veya sağlayıcı yerine danışılan tüketiciye bu sözleşme kapsamında verilen hizmetler içerisinde en çok danışmanlık hizmetinin yoğun şekilde verilmesi sebebiyle; sözleşme tarafının satıcı/ sağlayıcı yerine danışman olarak belirlenmesi tercih edilmiştir.

Danışmanın ticari faaliyette bulunması, danışman ile danışan arasındaki uyumsuzlukların ticari uyumsuzluk olarak nitelendirilmesini sağlamamaktadır. Danışanın tüketici sıfatına sahip olduğu tüm uyumsuzluklar tüketici uyumsuzluğu olarak nitelendirilmelidir. Danışan tüketicinin yurt dışı dil okulu eğitim danışmanlığı sözleşmelerinde sözleşmenin asli unsurunun iş arama, işe başlama gibi danışma hizmetinden farklı olduğu durumlarda ise ticari veya mesleki amaçla hareket etmeme durumu söz konusu olduğundan uyumsuzluklar tüketici uyumsuzluğu niteliğini kaybetmekte ve genel hükümlere göre çözümlenmelidir.

Sözleşmenin hukuki niteliği konusunda çalışma kapsamında değerlendirmeler yapılmış ve sözleşmenin bileşik karma sözleşme olarak nitelendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Yurt dışı dil okulu eğitim hizmet danışmanlığı sözleşmelerinde hizmet sözleşmesinin, vekâlet sözleşmesinin ve nadiren de olsa kira sözleşmesinin unsurlarının olması, danışan tüketicinin tek borcunun ise bedel ödemek olması karşısında sözleşmenin bileşik karma sözleşme olarak nitelendirilmesi sözleşmenin niteliğiyle de bağdaşmaktadır.

KAYNAKÇA

Acar F, 'İsimsiz ve Atipik Sözleşme Kavramları ve Sınıflandırması Açısından Yargıtay Uygulaması', Türk Borçlar Hukuku Açısından İsimsiz Sözleşmeler Sempozyumu in İpek Yücel Aktürk (ed.) (Yetkin Kitabevi 2022) 37-53.

Akipek Ş, 'Tanımlar' in Hakan Tokbaş and Özlem Tüzüner (eds) *Milli Şerh* (Aristo Yayınevi 2016).

Arslan, Y, *Tüketici Hukuku Dersleri* (9. Bası Ekin Kitabevi 2022).

Aydoğdu M ve Tuncer N, *Tüketici Hukuku Özet Kitap* (Adalet Yayınevi 2023).

Bahtiyar M ve Biçer L, 'Adi İş/ Ticari İş/Tüketici İşlemi Ayrımı ve Bu Ayrımın Önemi', (2016) 22 (3) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 395- 436.

Bal Y, *Abonelik Sözleşmeleri* (Seçkin Yayıncılık 2020).

Balkar S, 'Yurt Dışı Eğitim Danışmanlığı Sözleşmelerinden Doğan Uyumsuzluklarda Uygulanacak Hukukun ve Yetkili Mahkemenin Taraf İradesiyle Belirlenmesine Yönelik Bazı Tespitler' (2022) 17 (210) Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 939-981.

Ceylan E, 'Abonelik Sözleşmeleri' in Hakan Tokbaşı and Özlem Tüzüner (eds) *Milli Şerh* (Aristo Yayınevi 2016).

Çabri S, *6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi* (Adalet Yayınevi 2016).

Çınar Ö, 'Paket Tur Sözleşmeleri' in Hakan Tokbaşı and Özlem Tüzüner (eds) *Milli Şerh* (Aristo Yayınevi 2016).

Demir B, *6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanuna Göre Paket Tur Sözleşmeleri* (Yetkin Yayıncılık 2015).

Eren F, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (29. Bası Legem Yayıncılık 2024).

Eren F, 'İsimsiz Sözleşmelerin Genel Teorisi' *Türk Borçlar Hukuku Açısından İsimsiz Sözleşmeler Sempozyumu* in İpek Yücel Aktürk (ed.) (Yetkin Kitabevi 2022) 13-37.

Eren F, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler* (7. Baskı Yetkin Yayınları 2019).

Göktürk K, 'Ticari İş Kavramı, Sınırlandırılması ve Faiz Meselesi', (2015) 19 (2) Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 3-44.

Gümüş, M. A, *6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi* (Vedat Kitapçılık 2014).

Gümüş M. A, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler C.I* (3. Bası Vedat Kitapçılık 2013).

Hatemi H ve Gökyayla E, *Borçlar Hukuku Genel Bölüm* (5. Baskı Filiz Kitabevi 2022).

Kara İ, *Tüketici Hukuku* (3. Bası Yetkin Yayıncılık 2023).

Kılıçoğlu A, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (28. Bası Turhan Kitabevi 2024).

Kuntalp E, *Karışık Muhtevalı Akit* (Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü 2013).

Lima M. G. S, *Traveller Vulnerability in The Context Of Travel and Tourism Contracts A Comprasion Of Brazilian and EU Law* (Springer 2018).

Oğuzman K ve Öz T, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (10. Bası Vedat Kitapçılık 2023).

Oktay S, 'İsimsiz Sözleşmelerin Geçerliliği, Yorumu ve Boşlukların Tamamlanması' (1996) 55 (1-2) İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası 263-296.

Özel Ç, *Tüketicinin Korunması Hukuku* (8.Bası Seçkin Yayıncılık 2023).

Sayın F E, *Paket Tur Sözleşmeleri* (On İki Levha Yayıncılık 2017).

Serrat J. M. B, 'Consumer Travel Law' in EU Consumer and Travel Law' (ed. Christian Twigg- Flesner) (Elgar Online 2016) 360-387.

Serozan R, *Borçlar Hukuku Özel Bölüm* (4. Bası On İki Levha Yayıncılık 2019).

Zevkliler A ve Gökyayla E, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler* (16. Bası Turhan Kitabevi 2016).

Yavuz C ve Acar F ve Özen B, *Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler* (11. Baskı, Beta Yayıncılık 2022).

